

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatíók-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder József* főtítkárhoz intézendők (Hosszu-uteza 22.), a pénzküldemények: *Biró Gyula* egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Tren-
csin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körli tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőkh 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

A méhészet terjedése érdekében

Számos jelei és bizonyítékai vannak annak, hogy hazánkban a méhészet örvendetesen terjed; de távol vagyunk még attól, a midőn azt mondhatnók, hogy a lehető legmagasabb fokát elérte. Ki a méhtenyésztés ügye iránt érdeklődik és lelkesül, az bizonyára buzgón közreműködik, hogy ismeretése körében ezt a hasznos foglalkozást ismertesse és terjessze; épen oly lelkesen buzgólkodik a méhészek összesége, méhészeti egyletünk hasonló irányban. Az elért szép sikerből és credményből merítsen ki-kí erőt és kitartást további munkálkodásához.

Mentől több lelkesítő példára és buzdító szóra van szükség; e kettő által terjed a méhészet. Ki legyen a példaadó, a buzdító a csendes, a világ zajától ment falvakban? Bizony nem más, mint a nép vezetői: a pap és tanító. Mindenha elől jártak az Ur szőlőjének munkásai a méhészet terén is. Minden módot és alkalmat fel kell használni e tisztos osztályt a méhészetnek megnyerni; sőt arra kell törekedniünk, hogy mire az életbe kilépnek, a hasznos méhészkedéshez szükséges jártassággal és ismeretekkel birjanak. Így nyerünk majd biztos alapot a méhészet felvirágzásához és egy

ben támoszlopaivá válnak a méhészet érdekeit hiven szolgáló egyesületünknek is.

Bár birnék oly közlő és íróképeséggel, hogy egyesületünk érdemdús vezetőségét, mint minden méhésztársamat az ez irányban szükséges lépések megtételére indíthatnám és azok sikerét biztosíthatnám! Meg vagyok azondan győződve, hogy az ajánlott ügy pártolókra lel. Ki a tanuló ifjuság érdekét igazán szíven viseli, bizonyára gongoskodik arról is, hogy a szellemi munkában elfáradt ifju nemes szórakozásban is részesüljön, és vajjon ki tagadhatná, hogy a méhészkedés, az ahhoz szükséges jártasság elsajátítása a legnemesebb szórakozások egyike? A papképzést irányító fenkölt szellemü egyházfők sok mindenre kiterjedő figyelmét a méhészetre is kell kérnünk. Magam tudok esetet, hogy egyszerű méhésztárs lelkes szava egyik, sajnos, korán is elhalt nagy tudóssal és püspökkel a méhészetet annyira megkedveltette, hogy az minden alkalommal a méhészet ügyét pártfogolta és hathatósan terjesztette.

A tanítóképzők legtöbbszörében épenséggel már nagyon is itt az ideje az okszerű méhtenyésztés tanítását célirányossá tenni. A méhészet a tananyagba fel van véve, tehát kötelező; méhésztanítók is vannak, méhes is van majd minden tanítóképzőben s mégis mindez céltévesztett, mert a kilépő tanítónak az életben sokszor saját kárán kell megtanulnia a méhészkedést. Teljesen érthetetlen, miért nem utasítja a felső hatóság a méhészetet tanító közegeit arra, hogy minden egyes növendék minden szokottabb méhészeti munkára begyakoroltassék. A méhészet tanítására vonatkozó utasításban mindenesetre gondoskodva van: hogy a méhészeti tanító teljesen jártas méhész is legyen; hogy a teendők begyakorlására alkalmas méhes is álljon rendelkezésére; hogy az elméletileg már kiképzett növendék valamennyi szükséges méhészeti munkában kellő gyakorlottságot szerezhessen és végre, hogy a tanítás eredményéhez képest a tanuló érdemjegyet nyerjen. Ugy vélem, helyén való volna, ha méhészeti egyesületünk ezen ügygyel behatóan foglalkoznék, a méhészeti tanítás sikertelenségét megszüntetné s erre nézve a követett tanítási eljárást s az ennek alapját képező utasítást tanulmány tárgyává tenné s megállapítaná a szükséges teendőket a tanítási cél biztosítása szempontjából s véleményét a Nagyméltóságú vallás- és közoktatási miniszter úrnak figyelmébe ajánlva, kieszközölné, hogy

méhész szaktanítói nagyobb súlyt és több időt fordítsanak a tanítóképzőkben való oktatásra* ; ezt kell behatóbbá, eredményessé tenni, mert csak ez esetben nyerünk minden tanítóban buzgó apostolat hasznos ügyünknek. Az itt-ott egyes községekben tartani szokott előadások kedvéért az intézetek méhészeti oktatását elhanyagolni, miként az jelenleg úgy van, helytelen és mielőbb megszüntetendő. Ám utazzék a méhészeti szaktanító szerte s oktassa a népet is, de elebb győződjék és vizsgálja meg, jártas-e a méhészkedésben minden egyes tanítóképzői növendék?

Elengedhetetlen a méhészeti oktatás sikerét a tanítóképzőkben biztosítani, de azonkívül még más intézkedések is kellenek a méhészet érdekében. Bethlen András gróf úr ő excell. által megindított époly életrevaló és célirányos módja a méhészet terjesztésének, az ügy nagy kárára, igen rövid ideig tartott, áldásos működésével az is megszűnt. Ki a méhészet ügye iránt érdeklődik, tapasztalhatta, hogy igen sokan méhészkednének, ha az első méhészeti beszerzésben segílyt nyernének, néhány kaptárt a nélkülözhetlen eszközökkel kölcsönbe kapnának. Különbben is már tények igazolják, hogy a mely vidéken egyik-másik tanító, méhészete berendezéséhez, kölcsön-segélyben részesült, ott az okszerű méhészkedés már 2—3 év alatt is fellendült. Nemcsak hazánkban vált be a méhészet terjesztésének azon módja, hanem pl. a kis területre szorult osztrák Szilázia méhészeti egyesülete rövid idő alatt 150 iskolai méhest létesített; igaz, ott is hathatós állami segíly mellett, de nem is gyümölcstelenül, mert bőven térül vissza az erre fordított költség.

Habár méhészeti egyesületünk feladata magaslatán álló vezetőségével együtt a méhészeti ismeretek terjesztéséhez az egész hazára kiterjedő hatással a nagy áldozatot igénylő felülmulhatlan Sötér-féle mű kiadása által nagyban hozzájárult: ezen körülmény akadályul nem szolgálhat a méhészet érdekeit céltudatosan tovább nem ápolni oly lényeges s fontos ügyben, mint pl. a tanítók segílyezése által méhészetők első berendezéséhez.

Lehetetlen, hogy a magas kormány, jelesen a tanítók méhé-

* Ebben a kérdésben egyletünk tett is már lépéseket, de nem a várt eredménnyel. A milleniumi méhészkongresszusnak egyik tárgya lesz ez a fontos kérdés s reméljük, hogy a megállapodást illetékes helyen is ügyelőnbe fogják venni.

(Szerk.)

szeti első berendezése segélyezésére évről-évre állandó összeget egyesületünknek ne engedélyezze, midőn pl. más együletnek teljesen improductív, más intézményekbe belekontárkodó intézkedéseire jelentékeny összegeket rendelkezésére bocsát.

Teljesen elegendő volna minden egyes segélyzendőnek, vagy esetleg az iskolának, 3–5 Bodor-féle kaptárt juttatni. Nehogy a kezdő költséges méhest építsen, a mely kevesebb méhcsaládoknál teljesen nélkülözhető, a nyert kaptárak a szabadban, kis tető alá elhelyezhetők. Eszközökül nem kellene több, mint a fogó (keretkihuzó) s pergető. Mindez 6–12 frtból kerülne ki s hány új méhes alapját képezné az ajánlott intézkedés?

Dixi.

A mézlegelők javítása.

Felesleges bizonyítgatni, hogy mily nagy befoiyással van a mézlegelő javítására a városok, községek, utak sat. befásítása. Óhajandó volna azonban, hogy mindenütt, a hol befásítás történik, ne csak az egészségügyi és szépészeti szempontokat tartsák szem előtt, hanem a méhészetet is, mirenézve a fanemek és cserjék megválasztásánál rendkívül nagy előnyöket lehet biztosítani, a nélkül, hogy egyéb érdekeknek bármi csekély hátrányára volna. És sajnosan kell konstatálnunk, hogy eddig, különösen, a nagyobb városokban végrehajtott e nemü műveleteknél a méhészet érdekei egyáltalában nem voltak irányadó befolyással s mondhatjuk, hogy csak a véletlennek köszönhetjük, hogy a nyiló fák és bokrok ültetése hasznára volt a méhészetnek is.

A »D. Ill. B. Ztg.«-ban Rohrbach kiváló szakértelemmel tárgyalja e kérdést s nemcsak ajánlja, a méhészetrenézve is hasznos bokrok és nyiló fák ültetését, hanem, jigenhelyesen, kívánatosnak tartja azt is, hogy a befásításnál, az ültetendő fák és cserjék nyilási idejére is legyen tekintet, hogy a mézelésben a folytonosság meg ne szakadjon s hogy abban az időben is mézelhessenek a méhek, mikor a mezei virágok mézelési ideje már lejárt.

Felemliti czikkiró, hogy az általa ösmert 25 válfaju hársfa virágzása kisebb-nagyobb eltéréssel, különböző időre esik. A nagy levelü *Tilia argentea* már néhány héttel későbben virágzik, tehát a leggazdagabban mézelő és legzamatosabb mézet adó hársfa vi-

rágja, a rendszeres ültetéssel több hétre biztosítható és épen abban az időben, mikor arra a legnagyobb szükség van.

Igy van az akáczczal is. A *Robinia hispida* már nagyon fiatal korában és meglehetősen korán virágozik és gazdagon mézel, míg a *Pseudo Acacia* legalább egy hónappal később nyílik, mint a *Viscosa*; a *Semperflorens* pedig, késő nyáron, másodszor nyílik, és bőven ad mézet.

Óhajtandó volna, hogy a befásítást eszközölő hatóságok, egyletek, a befásításnál a méhészet érdekeit is szem előtt tartanak, mit annál inkább megtehették volna, mert az egészségügyi, vagy szépészeti céloknak nemhogy hátrányára volna, hanem épen ellenkezőleg, előnyére.

Ha a méhészegyletek a befásítási üzemnél befolyásukat kellőképpen nem tudják érvényesíteni, felsőbb hatóságoknak kellene, hogy a kérdést fontolóra vegyék és a méhészet érdekeit itt is támogassák.

Ezt a kérdést ajánljuk a kolozsvári kertész-egyesület figyelmébe is, mely egyetel hivatva van, hogy a város és környéke befásítását kezébe vegye és hisszük, hogy ez a tetterős, buzgó egyetel ebben a fontos kérdésben is uttörő lesz és jó példával fog szolgálni más városoknak is.

Dr. Ribáry F. J.

A tavaszi anyásítás.

A praktikus méhészek egyhangú véleménye, hogy a télen, vagy tavaszon meganyátlanodott családok vagy egyesítendőek, vagy tartalékanyával kell ellátni a családot. Ugyanebben az értelemben adják a tanácsot a szakmunkák is.

Ha az anyátlanadás márczius hó vége előtt történt: nincs is más módja a segítésnek, mint az egyesítés, vagy, hogy tartalékanyát adjunk; márczius végén túl is, mindaddig, míg here nincs, legkönnyebb és legbiztosabb eljárás a tennebbi; de nem minden méhesben van tartalékanya készletben, az egyesítéssel pedig, természetesen, a család-létszám egygyel apad, a mi épen nem szolgál öröme a méhésznek, kiváltkép, ha szaporításra törekszik. Ennél fogva, azt hiszem, igen sok méhészt érdekel a kérdés, hogy miként lehet egyesítés és tartalékanya nélkül is fenntartani és meganyásítani a családot?

A mult évben márczius 30-án vettem észre, hogy egy családom meganyátlanodott. A család népes volt; öt keretet fedett a nép. Beadtam egy friss fiasításos keretet, melyen anyaházakat kezdtek építeni. Ezzel a művelettel a nyughatatlan családot rendbe hoztam. Az anyaházakat beboltozták, de még nem volt here, s így az április 13—14-én remélt fiatal anya nem termékenyedhetett meg. Kivágtam tehát áprilisben az anyaházakat és ismét friss petét adtam be. Mire a második rendbeli anyanevelés megérett, már volt here. Ekkor kivágtam a fölös anyaházakat, vagyis meghagytam egyet, a legtökéletesebben fejlettet, és az anya megtermékenyült. Igaz, hogy a nép ez alatt az idő alatt nagyon megapadt, de a fiatal anyás család gyorsan gyarapodott, úgy, hogy begyűjtötte a télire valót, s még egy kevés fölösleget is adott.

Ez pepecslő munka ugyan és néha nem is sikerül, s akkor még sincs egyéb hátra, mint az egyesítés, de nekem a legtöbbször sikerült, és sok örömet okozott a fiatal anyás család gyors gyarapodása, ezért ajánlom ezt az eljárást azoknak, a kik a méhcsalád létszámát nem akarják apasztani, vagyis szaporításra törekszenek.

Moldován Illés.

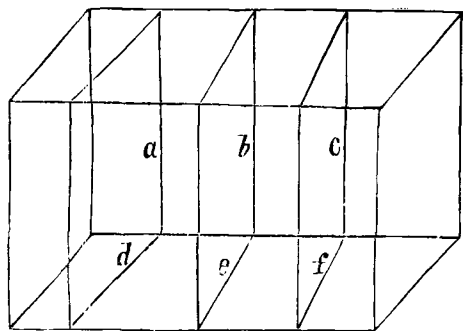
A szalmakaptárak.

Midőn az ember bármily téren újítani akar: az újítás csakis úgy lehet helyes, hitem, meggyőződése szerint, ha a régi alapon újítunk. Az újban meg kell lenni a régi rendszer elismert jó oldalainak. Így van ez a méhészetben is. Állítsuk szembe a szalmakast az újabb rendszerű kaptárral. A réginek, a szalmakasnak, elvitatlanul jó oldala az, hogy benne a méh biztosabban kitelel. Hogy ez a rendszer mind e mai napig fenntartja magát, annak oka a kas előnye, a szalmakasnak olcsósága; már pedig a pénzkérdés igen fontos kérdés, miután a magyar embernek mindene van, csak pénze nincs. Az ingó szerkezetű méhlokok aránylag még mindig elég magas árban látom egyik főokát, hogy az okszerű méhészet eléggé nem terjedhet.

Én nem a szalmakásokat védem, ámbár azok is jobbak, mint a másnemű anyagból készült, hanem ajánlatosnak tartom, főleg azok részére, a kik a drágább, fából való kaptárt nem szerezhetik meg, a szalma fonadékú — kaptárt, melynek előállítására semmi nehézségbe nem ütközik és mégis, megfelel a célnak.

A szalmakaptárt könnyen és pontosan előállíthatjuk az alább bemutatott kaptár-vázzal; ezen az alapon bármiféle rendszerű kaptárt lehet készíteni. A kaptár-váz legyen ujjnyi vastag és széles.

Nagyon természetes, a szélességnek, hosszúságnak, magasságnak, a fiókbeosztásnak egybevágónak kell lennie a fakaptáréival. Már most erre ujjnyi vastagon, mint a szalmakason, szilárdan ráfonatjuk a szalmafonadékot. Ezt a munkát bármely kasfonó tót is eszközölheti. Megjegyzem, hogy ez irányban, az érdekelteknek, bármikor szives további felvilágosítással szolgálok.

A keretek nagyobb biztonság kedvéért az oldalfalakhoz drót által megerősített léczeken nyugosznak. Így a választó deszka is. Az ajtót lehet szalmából vagy deszkából, tetszés szerint, készíteni. A röplyuk-beosztás maradjon ugyan, mint a fakaptáron. Hogy a csapok meg ne gyengítsék az a., b. és c. léczeket, a csapok belső részének a helyét a d., e., f. pontra teszem; itt ujjnyi vastagon és mintegy 3—5 cm-hosszan kivágjuk. Ezen hézagokat beleillő dugaszokkal ellátjuk. A dugaszok színes deszkácskáit az a., b., c. oldalakba lennt befurva megerősítjük.

E kaptár további előnyei: hogy az önsúly aránytalanul kisebb, a mi pedig a kezelésnél rendkívül fontos. A szalmafonadék folytán benne a méh csak úgy kitélel, mint a régi rendszerű szalmakásokban.

A szalmakaptár hátránya, hogy nem olyan szép. Ez azonban nem nagy hiba. Fel lehet hozni ellene azt, hogy a szalmafonadék az egér átrágja, de ez a kár sokkal jelentéktelenebb, hogyszem komoly számításba jöhetne. A szalma mindig szalma marad, akár kekre, akár szögletesre van fonva, azért egér uram ő kegyelme nem fog rajta nagyobb étvágyat találni a miatt, hogy az kaptáralakú. Az ösmert móddal azonban az egerektől úgy is lehet védekezni. Ha pedig az igazságot mereven vesszük: bizony a dupladeszka-kaptárt is átrághatja és át is rágta már némely esetben az egér.

Prónay Albert.

Röp(ülő) nyílás.

A »M. K.« márczius havi számában olvasom Simay L. Tivadar úrnak azon állítását, hogy a »röplyuk« kifejezés helytelen, mert az a lyuk, a min által a méhek a kaptárból kijárnak, nem lyuk, legkevésbé pedig olyan lyuk, a melyik röpül, hanem nyílás, és pedig »szerinte helyes (?) magyarsággal »röpnyílás«.

Simai úr helytelennek tartja a »röplyuk«-at. Én is annak tartom, mert nem egyéb, mint a »Flugloch« szolgál fordítása. De vajjon a »röpnyílás« (=röpülő nyílás) helyesebb-e? Bizonyára nem, csak kellemesebb hangzású. De az nem is elég az érvelésre, hogy Simay úr nem látott röpülő lyukat, mert alig hiszem, hogy valaki látott volna világ életében »röpülő nyílást«, alias »röpnyílás«-t.

Nekünk legnagyobb bajunk, hogy mindent a »német sógor« szája íze szerint helyeslünk vagy helytelenítünk, az ő szemével látunk, az ő eszével gondolkozunk, az ő szájával beszélünk abban a szent meggyőződésben, hogy másképp nem is lehet. Hogy pedig lehetne másképp is, ime egy kis példa. Az olaszoknak Beltramini de' Casati szerint 21 szavuk van a »röp(ülő) nyílás« kifejezésére, de egyikben sincs benne ez a fogalom: röp(ül vagy röpülő), a francziáknak is van 4–5 kifejezésök (talán több is), az angoloknak csak egy kifejezésök volna (Langstroth-Dadaut csak az »entrance«-t használják), mindnyája a röpülés kifejezésének minden nyoma nélkül. Vajjon nekünk »muszáj«-e betűről-betűre hiven fordítani a német kifejezéseket? Még nyelvünk épségének rovására is? Még egyet. Az »ezer hétszáz hatvanharmadik esztendőben« nyomtatott »Méhész-Könyvecske« névtelen szerzője így beszél (a 36-ik observatióban): »Ha a' magad méhed menjen egyik a' másikra, mind a' két félnek megkitsinyítsed a' jukát« stb.; de nem a röplyukát. Vajjon a nép hogyan nevezi a »röp(ülő) nyílást«? Hátha a népics elnevezésből vagy elnevezésekből lehetne a mostani oktalan elnevezések helyett oda illőt kiválasztani.* Mert, hogy a magyar nép nyelve milyen kincses bánya, azt legszebben illusztrálta Budai József úr akkor, midőn az idéetlen »előjátás« = Vorspiel helyett a székely népnél használatos »tájolás«-t ismertette meg velünk. Mennyivel szebb, zamatosabb, igazabb, kifejezőbb szólásmód.

* Propositiót az elnevezésre ez uttal szándékosan nem teszek, nem akarván a dolgok természetes sorrendjét illetéktelenül megzavarni. B. S.

Rövid idő múlva elődázhatlan a magyar méhészeti szótár és lexicon megírása. Ha akkorra össze lennének gyűjtve legalább nagyjában a magyar népies méhészeti mű kifejezések, mily végtelen előnyére volna ez szép nyelvünknek. Azért én e helyen ujlag azzal a hazafias kéréssel fordulok e lapok minden szives olvasójához, hogy ki-ki írja fel a tudomására jutott magyar népies méhészeti kifejezéseket, ha szépek, ha rútak, ha rosszak, ha elavultak! Habár csak egyet is! És a mennyire lehet, a vidék megnevezésével, a hol élnek velők.

A Tek. szerkesztő úr bizonyára mindig szivesen fog tért adni ilyen közleményeknek becses lapja hasábjain.

Bálint Sándor dr.

A fiasítás-rothadás.

1895 nyarán keleti és nyugati Priegnitz (Brandenburg porosz tartományban) több részében hirtelen ütött ki, egymástól meglehetősen távol fekvő helyeken egyidejűleg, gyorsan terjedt el és sok méhészeti telepet tett részben vagy egészen tönkre.

Évekkel ezelőtt egy erdésznél ütött tanyát e rettenetes járvány, de elhanyagolván elfojtását, egész méhese áldozatul esett — összes kaptárait s kasait el kellett égetni.

A kénezés, füstölés kátránnyal, karbolsavval, borókéval nem sokat segített, bár eleinte hatásosoknak mutatkoztak, később azonban a kaptárokat rendre el kellett égetni vagy elásni. Az egészen fehér lépek sötét barnákká lettek. A sejtek tartalma folyékony, mézsűrűségű bűdös iszappá alakult át. A fiasítás néhány nap alatt a mézzel és méhkenyérrel együtt elfolyósodott. Végre a sejtközfalak töredezték ki s az egész undorító szagu habarékba folyt össze, melyben egyes méhullák uszkáltak. A lépek környékén s a kaptár előtt tömegesen heverték a kipukkadt méhek.

Mindenféle dögevő bogár gyűlt oda a szagra s belerakván petéiket, nemsokára egész sereg bogár bujt elő. Pl. *Necrophorus*, *humator*, *fossor*, *vespillo*, *Necrodes littoralis*, több *Staphilinus*-faj, később számtalan *Dermestes* és *Nitidula*. Sok légy, egész tömeg *Hybos* és *Phora*.

Ez utóbbi két légyfajt vádolták régen a fiasítás-rothadás létrehozásával. Hogy t. i. a *Hybos* és *Phora* legyek nőstényei petéi-

ket a méhálczákra rakják s így az élődiectől megtámadott álczák elrothadnak. Ma már tudjuk, hogy ezek a legyek a fiasítás-rothadásnak csak követői, kísérői, de nem létrehozói. Létrehozója a *Cryptococcus alveolaris* nevű gomba, melyet Schönfeld már 30 évvel ezelőtt leírt, bár nem tudta megnevezni. Ma már azonban tisztára tenyésztés útján kétségtelenül be van bizonyítva. A *Cryptococcus* már 700-szoros nagyításnál felismerhető.

Először többé-kevésbbé szabályos gömb alakúak az egyes individuumok. Később lándzsaalakú vagy tojásdadalakú szervezetek rajzanak ki belőlük és alkalmas tápláló talajban gyorsan szaporodnak. Az inficiálás után már néhány nap múlva bekövetkezik az álczák fölbomlása és elfolyósodása. A méhek azonban — főleg száraz időjárás mellett — hosszasan ellentállanak a felbomlásnak, ámbátor gyorsan halnak el. Sötét helyeken könnyen megtelepülnek a penészgombák s gyakran az egész nyulós tömeget bevonják. A megfigyelés céljából külön szekrényben tartott lépek kezdetben dögszagot terjesztettek, amely mértékben haladt azonban előre a bevándorolt bogarak fejlődése, oly mértékben szűnt meg — végre egészen — a dögszag s az egész tömeg lassanként megszilárdult.

A sejtek — főleg alól — csaknem feketék lettek, fönnebb világosabbak maradtak. Törékenyekké váltak. A méz sárgás, rögzös, keseru ízű s a méznek minden illata nélkül szükölködő anyaggá alakult át, át- meg átjárva gombafonalaktól, jeléül annak, hogy a rothadást gátló hangyasav teljesen fölbomlott.

Mivel a lépeket szándékosan tették ki mindenféle rabló és élődi bogár támadásainak, végre a viaszmosoly (*Galleria cerella* L.) is beköltözött s a még meglévő viaszmaradványait a sejteknek elpusztítva, bebábozták magukat, hogy a jövő tavaszon kibuvó pillangói új érdemeket szerezzenek a méhesek körül.

Augusztus óta az előbb említett bogarakon kívül még a következők keltek ki a fiasítás-rothadásos lépekből. (A *Dermestes lardarius* és *Nitidula bipunctata* a már megszáradt anyagot támadták meg, elpusztítva minden megmaradt élvezhető maradékot.) A Hymenopterumok közül csak egy kis *Pteromaline*, *Petrastichus* és *Pteromalus curculionides* jelentek meg, de melyek csak a Fedeles szárnyuak (Coleoptera) élősdijeit gyanánt tekintendők.

A Legyek (Diptera) közül előjöttek: *Scatophaga stercoraria* L., — *lutaria* Fbr., — *squalida* Mg. tömegesen. *Lucilia Caesar* Macq., *Sarcophaga carnaria* L., *Calliphora vomitoria* L., tehát mind olyan legyek, a melyek mindenféle rothadó anyagot föl szoktak keresni.

Jellegzők azonban a következő légyfajok: *Phora incrassata* Mg. és *Hybos grossipes* Z., — *infuscatus* Ztt. ez utóbbi három igen nagy tömegekben. *Echinomyia praeceps* Mg. — *pusilla* Mcq., *Tachina larvarum*. Ez a kettő csak mint más legyek és a viaszmosoly elősdije.

A következő nyáron valószínűleg újra meg fog jelenni a méhészek eme végveszedelme, mert helyen-helyen *látszólag* egészen tiszta lépeket, oktalan takarékoságból eltettek, holott igen könnyen lehetnek bennök *Cryptococcus* spórák. (Prof. Dr. Rudow, Perleberg az »Illustrirte Wochenschrift für Entomologie«-ban. 1896. No. I. p. 17—18.)

Szemle.

* * A lipcsei kiállításon Enge olyan »lekupoló« gépet mutatott be, melylyel a vágás mélysége lekupolás közben tetszés szerint szabályozható s egész a lép közfaláig mehet. (L' Apicoltore, Milano. No. 2. 96.)

* * A czár moszkvai koronázása alkalmával 400,000 poharat rendeltek a czár arczképével s a poharakhoz 40,000 gallon = 180,000 liter méhsört, a szegények közötti kiosztásra.

Oroszországban a méhsört a »cséppel csapott árpalé« helyett is használják s nagy gyár foglalkozik előállításával. Alkohol-tartalma a könnyebb fajtájú sörökhez hasonló. (L' Apicoltore.)

□ Az olaszok a magyar méhészetéről. A milánói L' Apicoltore ez idei 2-ik számában a következőket teszi közzé Magyarországról: Jelenleg 6 méhészeti vándortanító működik, kik kötelesek jelentést tenni: 1. az ingó szerkezetű kaptárok számáról; 2. az ingatlan szerkezetüekről; 3. a termelt méz és viasz mennyiségéről. A kinevezett felügyelő az adatokat évi jelentésekben dolgozza fel. A méhészetrel is foglalkozó községek száma 1887 óta maig megkétszereződött. A magyar kormány az utolsó évtizedben 80.000 forintot költött a méhészet előmozdítására.

△ Az amerikai egyesült államok méhészeti ipusztriája az utolsó 40 év fejleménye, jóllehet egyesek már korábban is méhészkedtek.

Méhészeti egyesületek száma	110
Méhészeti folyóiratok »	9
Gőzerőre berendezett gyár, méhészeti eszközök és kaptárok készítésére	15
1869-ben termelt méz volt	14,702.815 font,
1889-ben » » »	63,894.186 »
Méhészettel foglalkozók száma (körülbelöl)	300.000
A termelt méz és viasz értéke	7,000.000 dollár,
Az 1889-ik évi méhészeti produktumok becserkéke	20,000.000 »

Valószínű azonban, hogy az itt közölt adatok igen kicsinyre vannak véve. (Am. Bee Journal. 1896. Nr. 5.)

* * * Új pergető gép. F. Gräntzel (Erfenschlag, Németország) a »Deutsche illustr. Bienenzeit.« 1885. Nr. 3. leírja új, a lépeket megforgató, tehát mindkét oldalról egyszerre pergető gépét. Hogy kép nélkül könnyebben megismerhessük, képzeljünk egy, a közönségesen használni szokott, centrifugal pergetőt, melybe a keretek figyelmesen állittatnak be, mert az új pergetőben is megmaradtak a régi főbb részei. A különbségek a következők: A főtengeylen, (melynek felső végén a fogas kerék van) 3 kosár van elhelyezve, melyek mindenike egy-egy keret befogadására való. Egyszerre tehát 3 keretet perget. Ha most a hajtóval a központi (fő) tengelyt mozgásba hozzuk, a gép úgy működne, mint a közönséges centrifugal pergetők. Mivel azonban mindenik kerettartó kosár tengelyének felső végén is van kisebb fogaskerék, mely a főtengeyre vele egy színben megerősített nagy fogas kerékbe kap bele; a kosarak a bennök levő keretekkel saját tengelyük körül is forognak. Ilymódon a keretek kettős forgást végeznek: saját maguk körül és a főtengey körül. Ennek következtében a méz a lépekből mindkét oldalon egyidejűleg ürítettik ki. Ilymódon, a lépek mindkét felének egyszerre való kipergetésével, kikerüljük a lépek odanyomódását a sodronyokhoz, tehát a leggyöngébb lépből is pergethetünk. További előnye a gépnek az, hogy a méhés az lépet csak egyszer fogja kézbe kipergetés céljából, mi által sok időt is nyerünk, mert a

lépek leválasztása a sodronyokról s megforgatásuk teljesen elmarad. Ára 3 keretre 65 márka, két keretre 50 márka (1 márka = 60 - 62 krajczár.) (Gravenhorst Deutsche illustr. Bienenzeitungja.)

= A négerrek méhészetéből. Az afrikai négerrek italai között előkelő szerepe van a méhsör egy nemének. Hogy ennek az »isteni italnak« nagyon is undorító íze és illata van az európaira nézve, készítményéből eredőleg, azt, bizonyítás nélkül is, elhiszi mindenki. Ők azonban annyira szeretik, hogy mézszüret idején a faluk egész feluött népe állandóan be van csipve. Méhészetök főczélja is csupán a méznek e czélra való előállításá.

Tulajdonképeni méhészetről szó sincs. Méhtartás az, a legprimitivebb alakjában.

Áfrikában általában kivájt fatörzsöket alkalmaznak méhkasok gyanánt. 80—100 cm. hosszú, 25—30 cm. átmérőjü s 2—3 cm. vastag falu, mindkét végükön eleinte nyitott facsövek ezek. A fatörzset primitív eszközökkel vágják ki, segítségül véve a tüzet is. A két végét utólag zárják el. A kasok nyílását igen különböző tájakon helyezik el. Majd egyik végén, majd az oldalán alól, a közepe táján, majd felül stb. Ezeket a tuskókasokat a legtöbb esetben fákra erősítik. És pedig vagy két villás ág közé szorítják, vagy csappal erősítik egy vastag ágra, vagy folyondár növények indáival függesztik föl a fákra. Rendesen 1—2-öt kötnek egy fára. (Säuberlich missionárius egy óriás tán egy alkalommal látott 7-et.) A méhes nagy területen van szétszótva s a faluktól némelykor 3 napi járásra is. Ennek oka az, hogy a négerrek kasaikat nem népesítik be maguk rajokkal, hanem a benépesítést a véletlenre bizzák. Csalétek gyanánt a kasok belsejét méz és viasz keverékkel mázolják be.

Azt mondják különben, hogy a normalis kezeléssel nyert méz ép olyan jó, mint a németországi. (Gravenhorst Deutsche illustr. Bienenzeitung-ja. 1895. Nr. 8.)

† Érdekes megfigyeléseket közöl Reidenbach a Bienenpflege decemberi számában a hangyasav előfordulásáról. Hogy a méhméregben sok hangyasav van, már régóta ismeretes. Most Reidenbach kimutatja jelenlétét a fiasításos lépekben is, főleg az álczák készítette bábházban (cocon). Minél jobban táplálták az álczát, annál több hangyasavat tartalmaz coconjuk. Nyárban minél erősebben

melegednek föl a lépek, annál gyorsabban veszítik el hangyasav tartalmukat s a rajtok képződő penész jelzi, hogy már nincs bennök hangyasav. A tulságba vitt kénezés szintén tönkre teszi a lépek hangyasav tartalmát. (A milánói Apicoltura ut.)

Egy világhírű méhészről.

Ismeretes dolog, hogy a Dzierzon-kaptárok csak a v. Berlepsch módosításával terjedtek el Európában s részben más világrészekben. Az angol területeken azonban, úgy látszik, nem tudott így sem gyökeret verni ez a — nálunk is általános — méhészkedési methodus, mert nemcsak Amerikában terjedt el általában a Langstroth-féle kaptár, hanem pl. Ausztráliából stb. is kiszorította a v. Berlepsch-kaptárt.

A Langstroth-kaptár az, a melyről az amerikai, angol önérettel, mint az egyetlenről, mely minden követelménynek megfelel, mint már a közel jövő világ-kaptárjáról szeret megemlékezni.

Hálásak is az amerikaiak hazájuk nagy fia érdemeinek elismerésében. Szobrot fognak emelni emlékére.

Lorenzo Lorain Langstroth 1810 decz. 25-én született Philadelphióban (Amerikában). Theológiára készült s mint predikátor Andoraban (Mass.) telepedett le. Méhészettel csak 1837-ben kezdett behatóbban foglalkozni, jóllehet az entomologia gyermek korától kedvencz foglalkozása volt. 1839-ben megrendült egészsége kényteté állását elhagyni s Greenfieldben tanítói állást fogadni el. Most kezdett teljes odaadással foglalkozni a méhészettel. Olvasta Virgiliust, Fr. Hubert és Bevant (e két utóbbi a keretes kaptárok első felfedezői közül valók) s hazája méhészeti munkáit. 1851-ben szerkesztette meg kaptárját, először csak mozgó léczekkel, később keretekkel. 1852-ben adta ki híres munkáját »On the hive and Honey Bee«, mely azóta több kiadásban jelent meg s ma is egyike a legjobb méhészeti szakmunkáknak, úgy az elmélet, mint gyakorlat tekintetében.

1858-ban Oxfortba (Ang.) költözött, hol anyaméhek tenyésztésével s eladásával foglalkozott. És pedig oly szerencsével, hogy egy év alatt 2000 dollár árut is eladott. 1874-ben elveszté öreg napjai vigaszát, reményét, élte virágjában levő fiát, azután feleségét. A sok csapást súlyosbitotta nehéz főbéli betegsége.

Ilyen körülmények között fel kellett hagynia a nagyban való méhészkedéssel. Nehány családot azonban mindig tartott ezután is. A nyilvános szerepléstől teljesen visszavonult, csupán a folyóiratokba dolgozott. Az utóbbi években egészsége javulván, ismét szívesen vett részt hazája méhészeinek minden munkáiban. Imponáló megjelenése, nagy műveltsége, megnyerő modora és családi s társadalmi erényeiért mindeniütt tisztelettel és szeretettel vették körül.

A halál, mint jó katonát a csatatéren, őt is egy gyűlésen szónoklata közben hirtelen ragadta ki az élők sorából 85 éves korában 1895 október 6-án Dayton-ban (Ohio).

A Langstroth-kaptár a v. Berlepsch-félével összehasonlítva, a következőkben jellemezhető. A Langstroth-kaptárnak egymás fölött csak két keretsora van. Az alsó a fészek, a melyben 8—12 keret van. A keretek hosszabbak, mint magasak. A felsőben — az eredeti Langstroth kaptárokban — ugynevezett Boxes vannak, kis ládikák 2 üveg oldallal, melyekbe apró keretek jönnek tiszta keretes méz előállítására. A fészekből a méhek megszabott nyílásokon jutnak ide. Ez az alak azonban ma már kevésbé van használatban, hanem a mézkamrába is önálló kereteket tesznek, olyan formán, mint a v. Berlepsch-kaptárban. Másik fontos jellege a Langstroth-kaptárnak, hogy a födele lejár. Tehát fölülről kezelendő.

Ma már eredeti alakjában alig van használatban. Keret-méret, keretek száma, fészek és mézkamara viszonya s alakja sokféle változáson mentek át. Csupán azon főjellege maradt meg, hogy felülről kezelendő s minden egyes keret külön egymagára is kivehető. És hogy természetesen felülről az egész kaptár belseje egyszerre áttekinthető.

Langstroth nevével összeforrt az amerikai méhészet felvirágzása, szinte mondhatnók: megteremtése, mert oly hatalmas nemzetgazdasági tényezővé, a minő, csak az ő föllépése óta s kaptárjának elterjedésével nőtte ki magát.

* * *

A méz besüritése kérdéséhez.*

Azt hittem, a midőn a méz besüritésének és a méhek belmunkája magyarázatához véleményemet kockáztattam, hogy Sötér

* Füzetünk márcziusi számában kijelentettük ugyan, hogy e tárgyban a vitát beszüntetjük addig, míg a kísérletek eredménye ösmertetve lesz, minthogy azonban Ambrózy báró úr cikke részben helyreigazítás közlése iránti kívánsága nem volt megtagadható.

(Szerk.)

érvekkel fog válaszolni, hogy tapasztalatait fogja kitárni, vagy capacitásaink elméleteit fogja fejemre zúditani; de mindezekből nem jelent meg semmi sem; mert a negatívó takarója alá bujva, soraiból csak a sértett méhész haragja domborodik ki, a ki cikkemben hegyes tollat és tompa emlékezetet, továbbá az ismert hang és stylust észlel, és végre annak semmiféle fontosságot nem tulajdonít, sőt csekélységemet már úgyszólván a méhészek sorából exkludálja, tehát jogosítottnak sem tart, hogy véleményemet kimondjam.

Fő éle azonbau filipikájának az, hogy 1883-ban általam irt munkámra figyelmezteti a »Méhészeti Közlöny« olvasó körét s abból igyekszik kimutatni, mennyire indokoltak és alaposak a »Méhészeti Közlöny«-nek folyó évi 2-ik számában megjelent érveléseim.

Nem tagadom tehát, hogy 1883-ban a kérdéses dolgozatot én irtam, de Sötérnek méltányos felfogására különös világitást vet azon körülmény, hogy irodalmi termékeimből egy lapot kiszakít anélkül, hogy a többi hasonirányu dolgozataimat figyelemre méltatta volna, mert ugyanazon elméleti munkámnak LXXV. §-ban, tehát a Magyar Méh 1883. évi 119. l.-ára következőleg nyilatkozom:

»De a méhek még azon nevezetes tehetséggel is bírnak, hogy az igen hig mézet, minőt a bükköny, tisztos fű stb.-ből behoznak, megsűríteni képesek, még pedig olyannyira, hogy a termény, mely a mézhólyagban csak igen csekély czukortartalma és hig természetű, a czellákban jó édes és sűrűbb minőségben található, amiről minden méhész nagyon könnyen szerezhet magának teljes meggyőződést, ha t. i. nagy mennyiségben igen hig czukros vizet vétet föl méheivel, melyet sokkal sűrűbb minőségben fog a sejtekben feltalálni. Ily alkalommal sajátságos nyughatatlanságot és morajt észlelünk stb.

Ugyanígy nyilatkozom a »Méhészeti Lapok« 1883. évi 6-ik számában is, amidőn Kühnével a mézbesűrítés kérdésében polemizálva, következőképen érvelek:

»Hát nem tudja K. ur, hogy a méhek sajátságához tartozik a viznek nagy részét a méztől elválaszthatni, miről saját szemeivel meggyőződhetik, ha fele vízzel és fele mézzel vagy czukorral kevert folyadékot etet nagy mennyiségben méhcivel, ez esetben azt fogja tapasztalni, hogy a költésre fontos készleteket az eredetnél sokkal sűrűbb alakban fogja a czellákban találni. Ez alkalommal a

méhek izgatottak és nyughatatlanok, mi onnét erced, hogy utóbbiak kénytelenek nagyobb hőmérsékletet előidézni, mely a vizrészek elpárolgotatására szolgál, mi okvetlen a méhek ez irányban való át. változási képességére mutat.«

Igy irtam én már 1883-ban, amidőn a kérdéses elméletet még senki sem fejtegette, sőt mi több, Dzierzon és Berlepsch is régebben amellett foglaltak állást, hogy a vizpárák a kaptárban oszlanak el. Csak későbbben 1884—1890-ig, mely időszakra hivatkoztam határozottan a »Méhészeti Közlöny«-nek f. é. 2. számában s melybe általam eszközölt nagy kísérletek esnek, tehát akkoriban győződtem meg: hogy a méznek sűrítése feltétlenül a méhek szervi képessége segítségével történik, mely észleléscimet Dzierzonnal is közöltem.

Tehát, hogy kinek van tompa emlékezete, nekem-e? a ki, habár már régóta észleltem, sőt biztosra is vettem, hogy a méhek a méhek a beadott híg és czukos folyadékot szervezetök segítségével tömörítik, de mégis azon hiedelemben voltam, hogy a méz elpárolgás útján *is* sűrűsödik, vagy Sötérnek? a ki akkoriban hallgatott, s most utólag azzal akar megczáfolni, hogy észleleteimből az aberációt kiragadjá, holott a teljes valóságot elhallgatja.

Különben ha 1883-ban teljesen tévedtem volna is, — hát mi nagy dolog lett volna abban, hiszen én csak az 1884—1890-ig terjedő kísérleteimre hivatkoztam s a többieket elhallgattam. Aki pedig tudja, hogy mily nehezen megy egy tájékozatlan kérdésben világosságot hozni, az méltányolni fogja — hogy ebben a kérdésben már 1883. előtt is — tisztán láttam, t. i. hogy a czukros folyadékok nem egyedül az elpárolgás útján, hanem a méhek közvetítésével is tömörülnek. Hiszen dr. Dzierzon és br. Berlepsch, tehát legjelesebb méhészeink is tévedtek e kérdésben, de tévedtek akkor is, amidőn az anyátlanitást ajánlották nagyobb mézbeszerzésnek czéljából, melyet Br. Berlepsch, a gyémánt-regulának elnevezett, későbbben azonban, amidőn az anyátlinitás ellen foglaltam állást, az »Ung. Biené«-ben és gravaminaimat a nagy méhészek elé terjesztettem, akkor ezek ezen eljárást szinte károsnak, sőt elvetendőnek elítélték, amit akkoriban a nyilvánosság elé is hoztam.

Tehát 1883-ban kockáztatott tévedéseimnél sokkal nagyobb anomalia az, hogy Sötér még most is fentartja elavult elméleteit daczára annak, hogy útja egyengetve s az úgy tisztázva van,

De miután Sötér Schönfeldre hivatkozik, aki ugyan a méhek boncztanával eredménydúsan foglalkozott, de mint gyakorlati méhészt nem nagy hirben áll, ennél fogva én — engedelemmel — dr. Dzierzonra apellálok, aki levélben s fordításban következőleg nyilatkozik:

„Lorokowitz, jan. hó 18-án 1896.

Levelére következőképen válaszolok: A nektáriáknak átalakítása a méhek testében történik, itt fejlődnek át mézzé, még pedig nem a kirepülő; hanem a sokkal erősebb és himporral táplálkozó házi méhek testében. Tény, hogy a kirepülő méhek különféle természetű — néha nagyon vízenyős nektáriákat adnak át a házi méheknek, ezek fejezik be a víznek elkülönítését és a nektáriáknak besűrítését valódi mézzé. Hogy hogyan szabadulnak meg ilyenkor a méhek a felesleges vízzel, erősebb zsongás és lélegzés folytán-e? avagy a gyomorból a belekbe szivárogo-e át a víz? s a himporral, melyből ilyenkor erősen táplálkoznak és ennek maradékaival kiürítés útján megy-e az el? azt biztosan meghatározni nem lehet. Hogy azonban a víz a sejtekben elpárologna, képzeltelen, mert a méz hydrokopikus természetű lévén, magához vonzza a kaptárnak vízenyős páráit.

Ezen sorokból észlelheti a figyelmes olvasó, hogy kinek van igaza, a felmerült összes kérdésekben és mellesleg megérdemlem e azon lekötelező bókot, melylyel Sötér megtisztel engemet, *hogy észleleteim figyelmet nem érdemlenek.*

Harmincz év lesz most nemsokára, hogy a méhészzel gondolkozva foglalkozom s a 70-es válságos években a a méhecskének köszönhettem egyedül, hogy vagyonomat fentarhathattam — de azon kívül gyarapodhattam is s most nagy garral kéri Sötér a méhészt-közönséget, hogy soraimat komoly figyelemre ne méltassa.

Erre azonban, a legméltóbb válasz: sajnálatomnak kisérétében — azon magyarázat, melyet a vitás ügyben adtam.

De van még egy kérdés, melyre szinte felelnem kell s ez a hírhedt sodronyszövegetre vonatkozik, melyben Sötér Schönfeldre és Dr. Plautara hivatkozik s mely észlelésekre építette, úgy látszik, elméleteit. Tehát válaszom az — hogy Schönfelddel és Dr. Plautával egyetemesen, Sötér is alaposan tévedt, mert nincsen méh a világon, mely a hig mézet, vagy cukros folyadékot a beadott formában a sejtekbe raktározna.

Br. Ambrózy Béla.

A méhesből.

A ki márcziusban nem végezhetette el a méhcsaládok átvizsgálását, tisztogatását és rendezését, az e hó első hetén tul ne hallowa. A tisztogatással nemcsak nagy munkától kiméljük meg a méheket, hanem megszabadítjuk a penész s más, bomlásnak induló anyagok okozta bajtól is.

A tisztogatással egyidejűleg történik az építmény rendezése. Ennél a teendőnél szabály az, hogy lássuk el a költő kamrát elegendő munkás méh sejtű léppel, mert most még nem építenek, és megfelelő lép hiányában nem szaporodhatik a fiasítás sem kellőképen.

A penészes lépeket ne adjuk vissza a családnak. Különösen nagy bajt okoz az olyan lép, melyben a méhkenyér is megpenészedett. Az üres lépet még megtisztíthatjuk a penésztől, annyira, hogy használható legyen, ha langyos vizet erős, vékony sugarakban fecskendünk rá, de a penészes méhkenyeret nem lehet többé használhatóvá tenni, a méhek is csak úgy képesek kihordani, ha körülötte lerágnák a sejt falait. Egyetlen használhatlanná vált sejtben a penészes, különösen a beszáradt méhkenyér, négyannyi munkást vesz igénybe, mint a mennyi kellett a sejtnek méhkenyérrel megtöltéséhez. Ezért helyesen cselekszik az a méhészt, ki a lépből a megromlott méhkenyeres részt kivágja, vagyis, a méhkenyeres sejteket lekaparja a közfalig; az ilyen lépeket, a mézelési időny alatt, midőn az építés megkezdődik, beadhatjuk.

A kinek nincs lépkészlete, szükségből se hagyjon a kaptárban megromlott méhkenyeres lépet, hanem szorítsa össze a családot akkora területre, a mekkorát kifogástalan léppel tölthet be.

A kas átvizsgálása R. szerinti 12—14 fokon alól nem tanácsos, mert a fiasítás meghülhet, különösen pedig szeles időben.

Ismételjük, mit a multkor is ajánlottunk a méhésztársak figyelmébe, hogy anyátlanság esetén egyesítsük az anyátlan családöt, ha nincs tartalékanya, mert most még here nincs, s így anyaneveléssel nem igen lehet segíteni a bajon.

Igenfontos teendő még ebben a hónapban a méhek *haszonbólváló etetése*. Ennek az a célja, hogy etetés útján annyira erősítsük a családöt, hogy a főhordás idején a legjobb erőben legyen, mert

csakis azután a család után remélhetünk bő méz-szüretet, mely a mézelési idény kezdetéig jól megnépesedett.

Minden családdal azonban nem fogunk célt érni. Idős anya hamarabb kimerül, mintsem a család *megfelelően* megnépesedett volna. Azt tapasztaltam, hogy e célra az *egy éves* anya a legjobb és az olyan család, mely már ápril elején 5—6 keretet lep. A gyenge család haszonbólváló etetése kárral jár, mert akkorra fog megerősödni, mikor már a fő mézelés lejárt, vagy a végéhez közeledik.

A haszonbólváló etetéshez csak tiszta pergetett, vagy szűrt mézet használjunk. Sokan ajánlják a nitrogén tartalmu anyagok vegyítését s még antiszeptikus szereket az erjedés ellen; de én azt tapasztaltam, hogy a tiszta méz a legjobb, és pedig egy harmadrésznyi vízzel vegyítve.

A ki kaptárral méhészkedik, öntse üres lépre a mézet, vagy adja be etető-edényben, harmadnaponként legalább egy negyedkilónyi mennyiségben.

A kassal méhészkedők a kas alá helyezett etető-edényből hordassák föl a mézet, mindig csak naplemente *után* helyezve oda s reggel, napfelköltekor távolítsa el, különben rablás támadhat.

A kasbeli méhek hűvös éjjel nem huzódnak le másként a mézre, csak úgy, ha elég jó meleg takaróval látjuk el a kast.

Hogy mikor kezdjük a haszonbólváló etetést, arranézve *általános* irányadó szabályt nem lehet felállítani, mert nem minden vidéken kezdődik ugyanegy időben a főmézelés. A haszonbólváló etetés kezdetétől a főhordásig legyen legalább öt heti időköz. Én rendszeren ápril 5—10-én szoktam kezdeni, minthogy az erdélyi részekben május közepén kezdődik a fő mézelés.

Ajánlom méhésztársaimnak, hogy minden évben, a tavaszi átvizsgálás alkalmával válasszák ki a jó és jó közepes, fiatal anyás családokat, azokat etessék haszonból s a gyengébbeket hagyják szaporításra. Egy jó család, ha maga idejében kezdjük a haszonbólváló etetést, sokszorosán visszafizeti a reá fordított költséget és fáradságot.

J. Juhos Márton.

Méhészeti előadások.

A méhészeti vándortanító urak folyó évi ápril havában az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásukat:

1. *Tóth* János I-ső kerületi, lakik Jászberényben. 15-én Budapesten az állami tanítóképezde méhtelepén. 16-án az istvántelki kertészképző intézetnél. 17-én Kiszpesten. 18-án Felső-Nyiregyházán. 20-án Abonyban. 22-én Felső-Szt-Györgyön. 23-án Horton. 24-én Egerben a róm. kath. tanítóképezdénél. 25 – 26-án Karácsondon.

2. *Abaffy* József II-ik kerületi, lakik Szegszárdon. 15-én Kaposváron. 16-án Kaposmérőn. 17 – 18-án Szent-Imrén, a földmives iskolánál. 19-én Szemán. 20 – 21-én Dombóváron. 22-én Döbröközön. 23-án Szakályon és Högyészen. 24-én Czeccén. 25-én Német-Kéren és 26-án Pusztagyapán.

3. *Valló* János III-ik kerületi, lakik Pozsony-Ligetfalun. 19-én Somorján. 23-án Csatán. 25-én Kis-Kereskényen. 27-én Bars-Endrédén. 28-án Zelizen. 29-én Kemenczén.

4. *Róssa* János IV-ik kerületi, lakik Miskolczon. 16-án Görömbölyön. 17-én Kis-Győrön. 18-án Mályin. 19-én Kazinczon. 20-án Edelényen. 21-én Lád-Besenyőn. 22-én Szendrőn. 23-án Szalonnán. 25-én S.-Vámoson. 26-án Kápolnán. 27-én Parasznyán. 28-án Diósgyőrön. 29-én Miskolczon.

5. *Forgách* Lajos V-ik kerületi, lakik Békésen. 15-én Mező-Berényen. 16-án Kőrös-Tarcsán. 17-én Gyomán. 18-án Póhalmon. 20-án Endrődön. 21-én Kőrös-Ladányon. 22-én Szeghalmon. 23-án Fűzes-Gyarmathon. 24-én Vésztőn. 25-én Okányon. 26-án Sarkadon.

6. *Abend* András VI-ik kerületi, lakik Nagy-Enyeden. 14-én Maros-Ilyén. 15-én Varczán. 17-én Kőrös-Bányán, 18-án Brádon. 19-én Boiczán. 20-án Maros-Solymoson. 21-én Déván. 22-én Cserna-Keresztúron. 23-án Vajda-Hunyadon. 24-én Hosdátton. 25-én Pusztakalánon.

Az I-ső és IV-ik kerületi vándortanítók azon esetben, ha a nagyméltóságú földmivvelésügyi m. kir. Ministerium jóváhagyásával hozzájárul, ápril havi előadásaik helyett az ezredéves kiállítás méhészeti csoportjának rendezésével foglalkoznak, ellenesetben végzik rendes működéseiket.

Buziáson, 1896 márczius hó 21-én.

Kovács Antal,
méhészeti felügyelő.

Vegyések.

— *Választmányi ülést* tartott együletünk márczius 14-én, melyen részletes jelentést tett Bodor László alelnök, az ezredéves országos kiállítás méhészeti csoportja érdekében az előkészítő bizottság részéről tett intézkedésekről és azok eredményéről; a választmány elismeréssel vette tudomásul alelnök jelentését, mely szerint az eredmény megfelel a várakozásnak. Ezután tárgyalatott a pénztárnoki jelentés, melynek előnyös tételei mellett tudomásul kellett venni azt is, hogy több méhészkör múlt évi zárszámadását még nem mutatta be s több kör a tagsági díjakkal is hátralékban van. A választmány utasította az elnökséget, hogy az alapszabályok értelmében járjon el. A főtitkár jelentése szerint 16 új tag jelentkezett.

— *A „Méh és Világa“* második kötete sajtó alatt van. A nyomdai munka gyorsan halad s így reméljük, hogy június végével ezt a kötetet is közkézre adhatjuk. A második kötet szintén számos, kitűnően sikerült illusztrációval fog megjelenni és pedig két ívvel *nagyobb* terjedelemben, mint az első kötet. Előfizetési ára 3 frt, a kötött példányé 4 frt. A bolti ára 1 frt 50 krral magasabb lesz. Előjegyzést elfogad Wieder József, méhészegyleti főtitkár (lakik: Kolozsvár, hosszu-utca, 22. szám).

— *Ingyen bemenet az ezredéves országos kiállításra.* Ertesítjük t. méhésztársainkat, a kik az ezredéves országos kiállításra bejelentettek, hogy a kiállítók a kiállítás területére szabad bemeneti jegyet fognak kapni.

— *A viaszhamisítás.* A szakközlönyök erélyes óvintézkedéseket sürgetnek a viaszhamisítás meggátlása érdekében s különösen óvatosságra intik a mülép megrendelőket, hogy csak biztos helyről, tiszta viaszból készült mülépeket rendeljenek. Igen természetes, hogy a hamisított müléppel a méhész, bár akaratlanul, meghamisítja viaszkészletét, melynek forgalomba hozatala kiszámíthatlan nagy hátrányra van a magyar viasz jó hírnevének. A mülép megrendelésnél alig lehetséges óvakodni a hamisítás ellen, mert az eladásra gyártott mülépek legnagyobb részében, kisebb-nagyobb mennyiségű földviasz, vagy más anyag van vegyítve. Nincs egyéb hátra tehát, mint hogy maga a méhész készítse a mülépet saját használatára Rietsche-féle készülékkel, a mire azonban nem minden méhésznek van ideje és alkalmá, ezért szükséges volna *hatósági beavatkozással* meggá-

tolni a hamisított viasz forgalomba hozatalát. Addig is, míg megfelelő hatósági szabályrendeletek szabnák meg a tiltó határt: jó lesz a legnagyobb óvatossággal rendelni a műlepet s minden hamisítási esetet nyilvánosságra hozni, hogy tudják a méhészek, kinek a gyártmánya hamis, mely arányban és minő anyaggal van hamisítva, hogy védekezni lehessen a lelkiismeretlen üzérkedés ellen. Azt mindenestre megköveteljük, hogy a ki hamisított viaszból készített műlepet árul, tudassa azt a közönséggel. Ebben az esetben a megrendelő óvakodhatik a hamisítástól. Ha pedig a gyáros tiszta viasz helyett árulja a hamisítottat: felelősséggel és kártérítéssel tartozik s az ilyen gyáros nem számíthat és ne is számítsa elnézésre!

— *Kas- és kaptárgyűjteményünk az ezredéves országos kiállításon.*

Eddig 25 fénykép felvétel törrent, azokról a kasokról és kaptarakról, melyeket egyletünk az ezredéves országos kiállításon leendő bemutatás és ösmertetés céljából beszerzett. A kabinet alaku fényképek *Dunky* Ferenez kitünő fényképészünk műtermében készülnek és valamennyi felvétel kiválóan sikerült. Minden fényképen fel lesz jegyezve a beküldő vagy adományozó neve, a vidék, a hol használatban volt és van, a méretek, a mennyiben kinyomozható a megtaláló és terjesztő neve, és az az év, a melyben méhészkedtek vele. Igen sok érdekes régiséget sikerült beszerezni s még több helyről remélünk ezután is. Az ezutáni küldemények valószínűleg utólag lesznek a csoportba beillesztve, mert ápril 15-ig felküldjük a már meglévőket; kérjük tehát azokat, a kik régiségek birtokában vannak, hogy siessenek azokat bejelenteni, hogy mielőbb tehessek meg a további intézkedéseket. Már ez uttal se mulaszthatjuk el fölemlíteni, hogy ugy a hatóságok, mint egyesek elismerésre méltóan támogatták egyletünket hazafias törekvésében, de voltak olyanok is, a kik ebben a kérdésben a magánérdeket igyekeztek előtérbe tolni. Annak idejében megfelelően méltatni fogjuk az arra érdemeseket.

-- *A ragadós költés rothadás* gyógyítása céljából közelebbről *Schönfeld* tett kísérletet, a »Sch. B. Ztg.« közlése szerint *felmángánsavas kálival*, mire az indító ok *Chipilow* Katalin egyik genfi felolvasása volt, melyben azt bizonyítgatta, hogy 2 centigram *felmángánsavas kail* (1 liter vízre) mindenféle bacillust elpusztít. A kísérletező háromszor tömörebb oldattal tett kísérletet a valódi költés rothadás bacillusai elpusztítására, de eredménytelenül, mire,

igen helyesen azt jegyzi meg a jeles tudós, hogy ennek a betegségnek egy orvossága van — az, hogy meg kell semmisíteni azt a méhcsaládot, melyen a valódi költés rothadás kétségtelen jelei mutatkoznak.

— *Elővigyázati intézkedés a méhszurás ellen.* Ezen is törik a fejöket a méhészek, már a kiknek több az idejük, mint a türelmük és bátorságuk. Ajánlják, hogy a méhész eczettel, vagy eczetes vízzel, avagy körisbogár-porral vegyített karbolsavas vízzel (!) stb. dörzsölgék be a bőrüket, mert eme arkanumok szagját a méh ki nem állhatja és menten megretirál. Helyesen jegyzi meg az »O. u. B. Ztg.«, hogy a felbőszült méh nem igen szagolgtatja az emberi bőrt, mielőtt a fullánkijával kedveskednék, ennél fogva nem sokat segítnek ezek a szerek, s tán jobbak arra, hogy péld. a mézkamrába helyezve, onnan kiüzzük velök a méheket. Mi pedig azt mondjuk, hagyjunk békét a patikának, maradjunk a füst vagy a víz mellett; a földolog pedig, hogy ne hirtelenkedjünk, bánjunk nyugodtan és szeretettel a méhekkel.

— *A viaszmoj ellen* a somkorót ajánlja Weininger lelkész (L. B. Ztg.) mint biztos óvszert. A megszáritott virágot kell abba a tartályba tenni, hová a lépeket raktároztuk; az mindegy, akár fehér, akár sárga somkoró. Nem árt megpróbáini, mert ha igaz: ez az eljárás egyszerűbb a lépek besózásánál, könnyebb a folytonos szellőztetésnél, vagy a kénezésnél és kevésbé alkalmatlan, mint a kreozaattal való kezelés.

— *Méh ellenség-e a denevér?* Helytelenül sorozzák némelyek a méh ellenségek közé a denevért, írja az »O. N. B. Ztg.«, mert épen ellenkezőleg hasznos állat a méhészetre is, minthogy éjjel jár rabolni és felette falánk állat lévén: teméntelen éjjeli lepkét pusztít el, ezek között mojpilléket is stb.

A szerkesztő postája.

— *B. G.* Tompahát. A »méz besűrítése kérdéséhez« czim alatt beküldött cikket, sajnálattal bár, félretettük, míg a kísérletek eredményét is közölhetjük. — *K. M.* úr Szabadka. A kaptárakat azért nem küldtük el, mert azok árában előleget nem küldött. A kaptár árának legalább 10 százaléka előre beküldendő. — *K. S.* úr Torda-Tur. Intézkedtünk, eddig bizonyára megérkeztek. — *B. B.* úr Ó-Becse. Üdvözljük. Óhajtjuk, hogy hazafias törekvését minélfényesebb eredmény jutalmazza. Kívánságát teljesítettük. — *K. N.* úr Oláhfalú. — A kaptár nem az egyelet tulajdona, így az óhajtott kedvezményt nem adhatjuk meg.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**
